

SISUKORD

HEA INIMENE - RIINA RAUDNE: HIV
PUUDUTAB MEID KÕIKI LK 2-3

HEA TEGU - 3 MEEST MÜÜVAD HINGEGA
ASJU LK 4-5

HEA IDEE - KOHT, KUS ÄRAVISATUD TOIT
JA INIMESED UUEKS SAAVAD LK 6-7

UUDISED LK 8

JULGE TEISTMOODI MÕELDA!

Heade Uudiste number ilmub seekord uues kuues ning on pühendatud sotsiaalsetele ettevõtjatele.

Selles numbris tutvustame nelja noort inimest, kes on julgenud teistmoodi mõelda. Risto Oitmaa, Kaarel Roosa ja Margus Mägi on loonud sotsiaalse ettevõtte, MTÜ Hingest, mis turustab puuetega inimeste keskustes valmistatud käsitööd. Riina Raudne on loodava Terve Eesti Sihtasutuse eestvedaja, kelle missiooniks on kaasata äri sektorit rahvatervise probleemide lahendamise Eestis, alustades võitlusest HIV-epideemia vastu.

Nemad on Heateo Sihtasutuse korraldatud esimese sotsiaalse ettevõtja konkursi võitjad. Neil on uusi ja julgeid ideid, kuidas mõnda olulist valuküsimust Eesti ühiskonnas paremini lahendada, ning tõsine tahtmine oma ideed ellu viia.

Mis samuti inspireerib: noorte, haritud ja ettevõtlike inimestena on nad pühendunud sellele, et muuta Eestis elu paremaks.

Heateo Sihtasutus on otsustanud ühes oma koostööpartneritega toetada sotsiaalse ettevõtja konkursi võitjate algatusi, et nende ideedest oleks kasu võimalikult paljudele. Loodame, et need edulood julgustavad ka Sind teistmoodi mõtlema. Et sotsiaalseid ettevõtjaid oleks rohkem.

Artur Taevere,
Heateo Sihtasutuse
juhataja

HEA INIMENE

RIINA RAUDNE: HIV PUUDUTAB MEID KÕIKI

„Palun üks mahl kuuma veega,“ küsib ta kohvikus iseenesestmõistetava häälega, tekitades noorukestes baaripiigades tõelise segaduse. Kuid ta saab, mida tahab. Enesestmõistetavaks soovib ta Eestis rääkida ka HIV-teema: see pole ainult NENDE mure, see on meie kõigi mure.

Sama iseenesestmõistetav tundub tema CVd lugedes, et just temast saab Eestis HI-viiruse teise lainega võitlemise Jeanne d' Arc. Ehkki Riina ise end Prantsusmaa Neitsiga kindlasti ei võrdleks. Tagasihoidlikkusest ja kahe jalaga maa peal olemise tõttu. Aga Jeanne'iga on tal üsna palju sarnast, näiteks olukord. Vaenlane, praegusel juhul HI-viirus, on maal ja kuigi me seda endile tunnistada ei taha, on Eesti saanud HI-viiruse epideemiakoldeks. Seega on inimesed ja riik hädas, kuid pole leida inimest, kes suudaks ära hoida, et hirmsa haiguse piiramisrõngasse ei satuks meie sinuga.

Jah, ka Riina tunnistab, et riskirühmade (nagu süstivad narkomaanid ja seksitõotajad) seas on Eestis HIV tõkestamiseks juba nii mõndagi tehtud. Sellest ei pruugi aga piisata, et ära hoida HIV teine laine – nakkuse jõudmine riskirühmadest ehk NENDE juurest tavainimeste hulka. Ehk nagu Riina naljaga pooleks ütleb: „normaalsete valgekraede“ hulka.

HIV ja Riina

Kuidas HIV-teema Tallinna eliitkooli lõpetanud ja välismaal tudeerinud noore inimese pähe tekkis? Lühidalt vastates: tänu inspireerivale õppejõule, kelle loengut ta kuulas Oxfordi ülikoolis tervisepoliitikat õppides. Kuuldu vapustas Riinat ning oma magistritööd kirjutades sai ta selgelt aru, millise viitsütikuga pommi otsas Eesti istub. „On nii palju riike,

mille HIV on praktiliselt laostanud, nt Botswanas on HIV-positiivseid 35% rahvastikust ja see on juhtunud 10 aasta jooksul.”

Sotsiaalse ettevõtja konkursil osales Riina projektiga, mille eesmärk on kaasata erasektor HIV ennetusse ja viia HIV-alased teavitus-programmid töökohtadesse. Idee küpses hea tuttavaga teed juues, mis tipnes soovitusena mõttet paberile panna. „See oli hästi kasulik, sest igasuguseid ideid on kogu aeg, aga paljud jäävad uitmõtetele, nt soov alustada feministlikke filmiõhtuid.” Feministlike filmiõhtutega tuleb seega veidi oodata. :-) Kuid mitte kaua, kui Riina mõttest tõeliselt vaimustub. „Ma arvan, et olen sellist tüüpi inimene, et kui ma midagi tegema hakkam, siis ma vaimustun. Ja ma võiksin teha ükskõik mida, kas või töötada valvelauas ja mõelda, et vau, täitsa lõpp, see on väga deep,” tunnistab ta.

Ebaoluline muutub oluliseks

Oma teadustöid tehes ning erinevate HIV-levikut puudutavate uurimuste tulemustega tutvudes tekkis Riinal mõte alustada HIV-teemalise „rahvavalgustusega” erasektori kaasabil, et teave tõhusamalt ka nendeni viia, kes täna pole liigitatud riskirühma. Eeskätt tuleb võidelda ühiskonnas valitsevate müütidega. Asju tuleb selgeks rääkida ja arutada, on Riina veendunud. HIV on igas ühiskonnas õrn teema, kuna see puudutab inimeste elu sügavalt isiklikke tahke. Seks ja

RIINA RAUDNE

Sündinud 1981. aastal Haapsalu lähisel Martnas. Töötab Tervise Arengu Instituudis teadurina. Kaitsnud Oxfordi Ülikoolis magistr kraadi võrdlevas sotsiaalpoliitikas teemal HIV ennetuspoliitika Eestis ja Leedu aastatel 1990-2004. Lõpetanud Durhami Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika erialal ja Prantsuse Lütseumi. Läbinud massaaži- ja füsioteraapiaõpingud Pacific School of Massage and Healing Arts'is ja London Academy of Natural Health'is.

narkootikumid on keerulised teemad, mille vältimiseks tekivadki müüdid, mis takistavad probleemi adekvaatset käsitlemist. Mõnel pool Aafrikas usutakse näiteks, et HIV võib saada kondoomidest või et haigusest saab lahti süütu tüdrukuga vahekorras olles. „Eestis on vaja lahti saada müüdist, et kuna HIV-positiivne on narkomaan, venelane ja Narvast, siis mind ja mu peret see ei puuduta. Et üht normaalset, korralikku, makse maksvat Tallinna inimest see ei puuduta. Selline mõtlemine ise on suur probleem. See, mida me sotsiaalselt tasandil haigusest räägime, mõjutab, kuidas me individuaalsel tasandil käitume, kas me kasutame kondoomi, kui paljudega seksime, kas oleme truud ühele partnerile,“ avab Riina oma projekti lähet.

Muutust vajab ka HIV-teema marginaalseeritud käsitlemine ühiskonnas ja poliitikas. „Et teemat aktualiseerida, tuleb käsitleda HIV seost Eestis oluliste teemadega. Meie jaoks olulised teemad on näiteks investeerimiskeskond, madalad maksud ja Eesti maine välismaal. Meid huvitab, et investorid ja firmad oleksid siin õnnelikud, majandus kasvaks ja turistid sooviks siia tulla. Aga kasvav HIV-epideemia ohustab järgmise 10 aasta jooksul kõike seda, mida me oluliseks peame. Ja just sellepärast tuleb HIV ennetamisele läheneda erasektori

kaudu, sest see on kõige mõjukam ja selle heaolu tagamisele on suunatud ka poliitikute ressursid,“ taotleb Riina oma sotsiaalse ettevõtja projektile laiemat kandepinda ühiskonnas.

Ettevõtetes inimeste nõustamine ehk töökohaennetused ei pruugi tähendada Ast ja Bst alustamist ehk rääkimist, kuidas kasutada kondoomi või mis aitab HIVist hoiduda. „Pigem on loengute mõte püüda arendada nutikate tavaliste eestlastele ja venelaste mõtlemiskultuuri ning panna ka ettevõtteid sotsiaalselt mõtlema,“ tunnistab Riina.

Ent kas praegune hetk on sobivaim? Või on rong juba läinud? „Kõige küpsem aeg on juba möödas. Aga ma arvan, et praegu pole ka veel hilja seda teha,“ leiab Riina.

Suhtlemise võluviit

Ent mis aeglustaks HIV-leviku allakäiku? Parem kommunikatsioon, ütleb Riina. Ta on veendunud, et suhtlemisega saab Eesti tervisepoliitikas palju ära teha. „Miks hästi tihti mingid asjad ei juhtu, on sellepärast, et inimesed ei saa aru, mis peaks juhtuma. Eksperdid, selle asemel, et veenda ja selgitada, hoopis süüdistavad, et te ei kuula meid, te ei teinud seda või teist, me ütlesime seda juba aastal 96.“ Numbrite loetlemise ja süüdistuste tõrjumise asemel aitaks faktide, tegude ja tulemuste seostamine, leiab ta. Ja nõustub,

et tema projekt on samuti üks seoste loomise ja nende selgitamise projekt.

Ehkki töökohaennetuse projekt ise käivitub alles sügisel, on Riina sõnul palju olulist eeltööd juba tehtud. Kui idee novembris alguse sai, olid isegi kõige suuremad toetajad parasjagu skeptilised. Arvati nii seda, et Eesti ettevõtteid ei ole HIV teemadel arutlemiseks veel valmis, kui ka kaheldi, kas piisav hulk erasektori partnereid tahab end selle teemaga siduda. „Ma olen nende kuude jooksul väga positiivselt üllatunud, et inimesed on projekti mõttele avatud. Keegi pole öelnud, et *get real*, see pole meie peamine probleem,“ märgib Riina rõõmuga heast vastukajast.

Eestisse kogemusi otsima

Peale nelja-aastasest Eestist eemalviibimist on HIV-projektiga sotsiaalseks ettevõtjaks hakkamine Riina esimene tõsisem omal käel ettevõtmine Eestis. Tagasitulemise eesmärgiks seadiski ta endale töökogemuste saamist. „See on rahvatervise- või sotsiaalpoliitika valdkonnas asjadest arusaamiseks hästi tähtis. Mingil hetkel tekkis lihtsalt äratundmine, et ei saa eluaeg lugeda akadeemilisi artikleid ja ÜRO dokumente rahvaste sõprusest ja multidimensionaalsest multisektoriaalsest koostööst ning selle põhjal elu kohta järeldusi teha. Mõtlen Eestisse tagasi tulemisest kui rikastavast

kogemuste perioodist enne edasiõppimist,“ tunnistab Ameerikas õpingute jätkamisest mõtteid mõlgutav Riina.

Elu karastab

Riinast õhkub sooja enesekindlust. „Olen püüdnud alati ise hakkama saada ja õppinud ise otsuseid tegema,“ tunnistab end Läänemaa maakoolist Oxfordi magistr kraadini võidelnud naisterahvas. Võitluse esimene raund oli maalt Haapsallu ja seejärel Tallinna Prantsuse Lütseumisse tulek. Seejärel Inglismaale kraadide järele minek. Õpingute ja elamisraha on tulnud Riinal sageli oma kätega teenida. Ülikooli ajal töötas ta lapsehoidjana, ettekandjana ja müüjana. Samuti on suur kirk alternatiivsete teraapiate vastu teinud Riinast paberitega füsioterapeudi.

Kui küsida peagi HIV-vastase aktsiooniga alustava noore inimese käest, kas ta on mõelnud, mis on tema elu eesmärgiks, mis igal hommikul rajale ajab, vastab ta pärast väikest mõttepausi: „Elult õppida ja ennast tervise valdkonnas teostada nii positiivselt ja konstruktiivselt moel kui võimalik.“ Ja lisab, et kunagi hästi ammu keegi küsis, mis on kolm asja, mida sa tahaks teha enne oma surma. Armastada, õppida ja elada, oli tema toonane vastus. „Aga samas need ongi vist olulised,“ leiab Riina.